

NAALAKKERSUISUT KINGUAASSIUTITIGUT
ATORNERLUINEQ AKIORNIARLUGU PERIUSISSIAAT 2018-2022

kiiliisa

- LAD OS SÆTTE GRÆNSER

2019-IMI UKIUMOORTUMIK NALUNAARUSIAQ

PITSAALIUINERMUT ISUMAGINNINNERMULLU AQUTSISOQARFIK

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

IMARISAI

- 3** SIULEQUT
- 4** PAASISSUTISSIINEQ /
ILISIMASANIK AVITSEQATIGIINNEQ
- 11** PITSAALIUINEQ
- 12** OQARTUSSAQARFINNIK ASSIGIINNGITSUNIK
SULIALINNIK SULEQATEQARNEQ
- 13** EQQUGAASUT ILAQUTAALLU
- 14** NUNAQQATIGIIT
- 15** INUIT KINGUAASSIUUTITIGUT
KANNGUTSAATSULIORNERMIK
PISSUSILERSORTARTUT
- 16** NAGGASIINEQ

Killiliisa - Lad os sætte grænser
2019-imi ukiumoortumik nalunaarusiaq

Naalakkersuisut kinguaassiuutitigut
atornerluineq akiorniarlugu
periusissiaat 2018-2022

Maaji 2020

Ilusilersuisoq: irisager.gl

Assit: Christian Klindt Sølbeck

SIULEQUT

Ukiuortumik nalunaarusiami matumani siunertarineqarpoq Killiliisa – Kinguaassiuutitigut atornerluineq akiorniarlugu Naalakkersuisunit periusissiaq 2018-2022, Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfimmit aallarsarneqartumi suliniutit 2019 aallartinneqartut killiffissior-nissaat.

Periusissiaq Killiliisa 2018-imi aggustimi saqqummersin-neqartoq arfinilinnik tamarmik immikkut pingaarnertut anguniagartalinnik pingaarnertut sammisaqarpoq. Saqqummersitsinerup kingorna sammisani pingaarnerni tamani suliniutit arlallit aallarsarneqarput. Pingaarnertut sammisani ataasiakkaani suliniutit arlallit imminnut attuumassuteqarput. Kapitalini tulliuutuni pingaarnertut sammisat ataasiakkaat aallaavigalugit suliniutit aallarsarneqarsimasut pingaarnersiorlugit eqqartorneqassapput:

PINGAARNERTUT SAMMISAT ARFINILLIT:

1. Paasissutissiineq
2. Pitsaaliuineq
3. Oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit akornanni suleqatigiinneq
4. Eqqugaasut ilaqutaallu
5. Nunaqqatigiit
6. Inuit kinguaassiuutitigut kannaguttaatsuliornermik pissusilersortartut

PAASSISSUTISSIINEQ / ILISIMASANIK AVITSEQATIGIINNEQ

Kinguaassiuutitigut innarliisarneq pillugu innuttaasunut paassissutissiinermik ilisimasanillu avitseqatigiinnermik suliniummik anguniagaqarnermi paquminartuujunnaarsitsinissaq aamma kinguaassiuutitigut innarliisarnernik eqqartuisalersitsinissaq toqqammaviupput. Tamanna 2019-imi suliniutit pingasut aqqutigalugit piviusunngorpoq: Maligassiuisunik pilersitsi-

MALIGASSIUISUT

Maligassiuisut arfinillit 2018-imi aasakut toqqarneqarput. Kinguaassiuutitigut innarliisarnerup paquminarunnaarsinniarneranik suliaqarnerup ingerlaannarnissaanik qulakkeerinninniarnermut maligassiuisut tapertaasussaapput. Maligassiuisut nammineq kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimangikkunik innarlerneqarsimasunut ilaqaataasuupput. Sammisaaq qajannarsinnaamat maligassiuisunik toqqaanermi maligassiuisut sassarlutik pitsaanerumik inuuneqalerniarnermi aqqusaarimasanik oqaluttuarnissamat naammattumik inuttut ineriartorsimanissaat immi nullu sulissutigisimanissaat pingaartinneqarput. Tamanna Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfiup maligassiuisullu akornanni suleqatigiinnissamat piumasaqaataasimavoq. Maligassiuisut misigisimasaminnik oqaluttuarnert kinguaassiuutitigut innarliisarnerit pillugit unneqqarinnerumik oqaloqatigiinnissamat iluaqutaallutillu kinguaassiuuti-

neq, najoqqutassiamik "Meeqqanik kinguaassiuutitigut atornerluineq pillugu ilinniagalinnut najoqqutassiaq"-mik suliaqarneq atuutsitsilernerlu kiisalu piviusulersaarummik "Pilluarneq Ersigiunnaarpara"-mik suliaqarneq takutitsinerlu. Immikkoortuni tulliuttuni suliniutit taakkua killiffii nassuiarneqassapput.

tigut innarlerneqarnerup kingorna qanoq ingerlariaqqittoqarsinnaaneramik pitsaanerumillu inuusqalersinnaaneramik maligassiuinermut iluaqutaapput.

Maligassiuisut illoqarfinni nunaqarfinilu misigisimasaminnik oqaluttuarput taamaalillutillu killilee qataallutillu kinguaassiuutitigut innarliinerit pillugit unneqqarinnerumik oqaloqatigiinnissamat aqqutisiveqataallutik. Maligassiuisut saqqummiussinerannut atatillugu Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfiup Qitiusumik Siunnersuisarfia (QS) ullormi ataatsimi affarmilu pikkorissaasarpoq. Illoqarfiit nunaqarfiillu kinguaassiuutitigut innarliinerit pillugit suliaqarnissamat piareersarnissaat pikkorissarnermi siunertarineqartarpoq. Pikkorissarnermi sulisut najukkaminni ikiorneqarnissaminnik pisariaqartitsisunik ikiuinissamat piareersarnissaat aallutarineqartarpoq. Amerlasuut suleqatigiinnerisigut kinguaassiuutitigut innarliinerit akiorneqarnissaannut susas-

saqarfiit akimut suleqatigiinnerannik pitsaanerulersitsiniarneq pikkorissarnermi aallunneqartarportaaq. Maannamut maligassiuisut aamma QS ukunaneereerput: Nuuk, Qaanaaq, Ummannaq, Qaqortoq, Nanortalik, Narsaq aamma Sisimiut. Kisianni maligassiuisut piviusulersaarummik saqqummersitsinermut ilaagamik nunatsinni kommunit tamakkerlugit tikeraareerpaat. Sammisap pingaernerup matuma immikkoortuisa kingullersaanni piviusulersaarut pillugu paasissutissat itisilerneqasapput.

Maligassiuisut Paarisami suliniummik aqutsisumut aalajangersimasumut ataveqartarput. Kommunit maligassiuisup saqqummiussinissaa siunertaralugu qaaqquserusukkaangata suliniummik aqutsisoq aalajangersimasunik malittarisassioqartarpoq. Malittarisassiami suleqatigiinnis-samik isumaqatigiissut aalajangersarneqartarpoq, tassanilu maligassiuisut, suliniummik aqutsisup, QS-ip, kommunip aamma aningaasaqarnermut immikkoortortaqarfiup akornanni suliasat akisussaaffillu immikkoortiternerat kiisalu saqqummiussinermut atatillugu ator-neqartussat erseqqissumik allaatigineqartarput. Maligassiuisut sassarnermik suliaqarneranni paarilluarniarlugit pisariaqartitsisoqartillugu ataavartumik ilitersuisunik aamma tarnip pissusiinik ilisimasi-linnik oqaloqateqartarnissaannik neq-roorfigineqartuarterput.

Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfiup maligassiuisunut marlo-riarluni pingasoriarlunilluunniit maligassiuisunik ineriartortitsinermut atuisarnermullu tunngatillugu iluaqutaasussamik assigiinngitsunik ukkataqarfiusunik isumasioqatigiisitsinissani naatsorsuutigaa. 2019-imi aasakkut isumasioqatigiisitsisoqarpoq, tamatumanilu maligassiuisut tamarmik immikkut aalajangersimasumik saqqummeriaaseqarnissartik iluarinerusarmassuk qanoq itturnik nukittuffeqarnerannik pikkoriffeqarnerannillu paasiniaa-

neq ukkatarineqarpoq. Maligassiuisut ilaat tusarnaartunut saqqummiussinissartik iluarinerusarpaat allallu assersuutigalugu allakkatigut saqqummersitsinissartik imaluunniit tusagassiortunit apersoneqarnermikkut saqqummernissartik iluarinerusarlugu. Maligassiuisut taamaalillutik Killiliisa-mik periusissami paasissutissii-riarnermi nukittuffitik atorlugit taperseeqataasarput.

Maligassiuisut kommunini suliaat maannamut ajunngitsuinnarmik tutsaqarfigineqartarlunilu qisuariarfigineqartarpoq. Assersuutigalugu kommunimi sammisap eqqartorneqalenera aammalu maligassiuisut oqaluttuaasa kimittuut inuiaqatigiinni neriuteqalersitsinerat pillugu tutsaqartoqartarpoq. Tamatuma saniatigut QS-imi maluginiarneqarpoq maligassiuisut kommunimut tikeraarnerannut atatillugu pikkorissarsitsigaangamik sammisap kinguaassiutitigut innarliisarnertut ittoq paquminartoq pillugu inuiaqatigiinnik sullisuteqaleraangamik sulinermut tunngavigisaq allaanerusartoq. Maligassiuisut oqaluttuaannut misigisaannullu inner-suussisarnikkut sammisap pillugu eqqartueqatigiinneq ajornannginnerulertarpoq.

MEEQQANIK
KINGUAASSIUUTITIGUT
ATORNERLUINEQ
PILLUGU
ILINNIAGALINNUT
NAJOQQUTASSIAQ

Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfik

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Meeraq pillugu ernumassuteqaruit qanoq iliussanerlutit nalunngiliuk?

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

MEEQQANIK KINGUAASSIUUTITIGUT ATORNERLUINEQ PILLUGU ILINNIAGALINNUT NAJOQQUTASSIAQ

Paasissutissiinermik suliniuteqarnermut atatillugu 2019-imi ukiakkut meeqqanik kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimasunik sullissisunut najoqqutassiaq saqqummersinneqarpoq. Najoqqutassiaq sullissisunut - ilinniarsimasunut ilinniarsimanngitsunullu - allagaavoq, tamatumani siunertarineqarpoq kinguaassiuutitigut innarliinermik paasiniaanermi suliaqarnermilu ilisimasanik ilitsersuutinillu tapertaliinissaq. Kinguaassiuutitigut innarliineq pillugu suliani sulisut nalorninartut annikilissinnissaannut najoqqutassami tigussasunik sakkussaqaarlunilu atortussaqaarpoq. Assersuutigalugu meeraq ernumassutigisaq pillugu qaqugukkut qanorlu nalunaartoqarnissaa nalornissutigineqarsinnaavoq.

Taamatuttaaq qaqugukkut, sooq aamma qanoq nalunaartoqarnissaa pillugu innuttaasunut postkortiliortoqarpoq.

Najoqqutassaq 2019-imi novembarimi saqqummersinneqarpoq nunalu tamakkerlugu illoqarfinni nunaqarfinnilu ulluinnarni meeqqanik inuusuttunillu sullissisartunut nassiusuunneqarluni. Taakkua ilagaat ulluklut paaqqinnittarfiit, atuarfiit, politiit, kommunit, ilaqutariinnik sullissiviit aamma ulluklut unnuakkullu paaqqinnittarfiit. Atuutsitsilerneq pitsaanerpaamik ingerlasinnaaniassamat maannamut sunniutaasut uuttortarumallugit 2020-p ingerlanerani najoqqutassap malitseqartinneqarnissaa pilersaarutigineqarpoq.

PIVIUSULERSAARUT "PILLUARNEQ ERSIGIUNNAARPARA"

Najoqqutassap saniatigut aamma piviusulersaarut "Pilluarneq Ersigiunnaarpara" saqqummersinneqarpoq. Kinguaassiuutitigut innarlerneqarnerup kingorna ingerlaqqinneq pitsaasumillu inuuneqalernerup pillugu oqaluttuat marluk piviusulersaarummi aallaavigineqarput. Taamatuttaaq kinguaassiuutitigut innarliinerit pillugit paqumisitsiunnaarsitsinissaq inuiaqatigiinnillu neriuteqalersitsinissaq piviusulersaarummi siunertarineqarpoq. Paquminarsitsiunnaarni arnermut atatillugu qisurariaataasinnaasut kingunerlutsitseqqilernerimullu pissutaasinnaasut isumaginisaa saannut piareersimasunik upalungaarsimasoqarnissaa pingaaruteqarlunnarpoq. Taamaattumik piviusulersaarutip saqquminnginnerani najoqqutassap aalajangersimasunik iliuseqarnissamut sakkussanik imallip saqqummersinnissaa pilersaarusoq qissaarneqarlunilu ataqatigiissarneqaaqqissaarpoq.

Piviusulersaarut najoqqutassarlu novembarimi sinerissami saqqummersinneqarpoq. QS-imut Paarisamullu sinniisut, maligassiuisunit filmilamilu ilitersuisoq sinerissami takutitsinernut angalaqatigiipput. Nuummi, Ilulissani, Aasiaanni, Maniitsumi, Narsami Tasiilamilu takutitsisoqarpoq. Takutitsinerup kingorna oqallitsitsisoqarpoq, qulaanilu eqqaaneqartut taakkununga ilaapput. Piviusulersaarut aallaaviga-

lugu kinguaassiuutitigut innarliissarnernut tunngatillugu ajornartorsiutit eqqartornissaannut oqallitsitsisut innuttaasunik sulusunillu akuliutsitsisarput. Oqallitsitsinermi aamma qulakkeerniarneqarpoq apeqqutigineqarsinnaasut akissutissaqartinnissaat, taamaasilluni isiginnaartut eqqissilutik ingerlaqqissinnaaniassammata.

Kommunit qanimut suleqatigalugit takutitsisoqarpoq, kommunillu takutitsinernut atatillugu takutitsinerillu kingorna upalungaarsimasunik piareersimatitsipput. Inuiaqatigiit pingaartumillu inuit tamatumunga assingusunik misigisaqarsimasut paarilluarniarlugit taamaaliortoqarpoq.

Kommunini tamani tallimani takutitsinikut piviusulersaarutip najoqqutassallu tigulluarneqarnerat takuneqarsinnaavoq. Oqallitsitsinerit ingerlallu arput, aamma innuttaasut sulisullu soqutiginarunik apeqquteqartarput taamaallunilu oqalliluartoqartarluni. Ataatsimut isigissagaanni piviusulersaarut inuiaqatigiinnik nuannaarnerulersitsivoq, tassami arlallit oqarmata ingerlariaqqinnissamut neriuteqalersitsillunilu nukissaqalersitsisoq.

Piviusulersaarut 2020-mi februaarip sismaanni KNR-ikkut takutinneqarpoq tamatumalu kingorna oqallitsitsineq isumasarsiorfigalugu radiokkut oqallitsitsisoqarluni.

pilluarneq ersigiunnaarpara

Gukki Nuka Willsen Møller Kornelia Benjaminsen

Inuk L. Bourup Bang, Naja Lyberth, Paarnaq Rosing Jakobsen, Per Thomsen

Aleksander Brandt-Jensen, Sisi Willsen Møler

Naalakkersuisut periusissiaat Killiisa suleqatigalugu Nivaara Films - imit piviusulersaarusiaq

litseruisoq Aqutsisorlu: Nivi Pedersen, Assilisog: Jørgen Chernitz, Killisog: Wiebe van der Vliet,
Npigissaasog: Kasper Aidenkjær-Husted, Npilersuisoq: Ollannguaq Berthelsen,
Pitsaalunemut Ismaginnemuku: Aqutsisoqarfiit Aqutsisut: Ditte Siebeck, Avioqqa Ravnshøj Johansen

killiisa
LABORATORY OF
IMMERSIVE EXPERIENCE

Nivaara Films

Ministry of Culture
Denmark

PITSAALIINEQ

Sammissami matumani kinguaassiuutitigut innarliinerit pitsaaliernerisa pitsanngorsarnissaat anguniagaavoq. Sammissami pingaarnermi 1-imi paasissutissiinermik suliniuteqarnermi sammisaq pillugu paasissutissiinikkut paquminarunnaarsitsiniarnikkullu pitsaaliuineq taparserneqartarpoq. Soorlu sammissami pingaarnermi 6-imi allassimasutut inunnut kinguaassiuutitigut kanngutsaatsuliortutut pissusilersortunik kanngutsaatsuliortarsinnaasunillu pitsaaliuinis-saq siunertaralugu tapersersuinissamik katsorsaanissamillu neqeroorutunik ineriartortitsisoqarportaaq.

Taamatuttaaqsusassarfiit akimut suleqatigiinnerisigut pitsaaliuineq taparserneqartarpoq. 2019-imi Meeqqat Ikiortigit Kalaallit

Nunaat suleqatigineqalerpoq, taakkutaaq meeqqat kinguaassiuutitigut innarlerneqartarnerannik akiuinissamik anguniagaqarput. Meeqqat Ikiortigit suleqatigalugit sullinniakkanut assigiinngitsunut paasissutissiisutunik qulingiluanik qupper-sakkanik ineriartortinniarlugit suleqatigiissitanik pilersitsisoqarpoq. Qupper-sakkat paasissutissiisut Killiliisap inuiaqatigiinnut sulisunullu atortussaannut tapertaassapput. Qupper-sakkani paasissutissiisuni Meeqqat Ikiortigit-mit saqqum-

mersinneqartuni sullinniakkat pingaarnertit tassaapput meeqqat inuusuttullu; paaqqinnittarfinni sulisut, atuarfiit, inuusuttunut ilinniarfiit, sunngiffimmi neqeroorutit, ilaqutariinnut neqeroorutit, peqqinnissaqarfik politiillu kiisalu inersimasut kanngutsaatsuliortutut pissusilersortartut. Sullitat pingaarnertit tullii tassaapput inuiaqatigiit, kinguaassiuutitigut innarliisoqarneranik assigiinngitsutigit ilisimasaqalerniassammata. Qupper-sakkat paasissutissiisut qulingiluat imaat sullinniakkanut assigiinngitsunut tungapput. Taakkua tamarmik iliuuseqarnis-saq pillugu paasissutissanik sakkusanillu imaqarnertik assigiissutigaat. Qupper-sakkat paasissutissiisut saniatigit Meeqqat Ikiortigit kinguaassiuutitigut innarliisarnertit akiorniarlugit suliniuteqarnermut tapersiisumik unnukkut sammisassaqtitsisassaaq, atuarfinnut pulaartassaaq aamma paaqqinnittarfinnut suliffeqarfinnullu saqqummersitsiartortassalluni.

Nuna tamakkerlugu suliniutit, anguniakkat pikkorissaanerillu allat ataatsimut isigalugit kinguaassiuutitigut innarliisarnernik pitsaaliuiner-mut taperseeqataasut arlaqarput; assersuutitut eqqaaneqarsinnaapput MANU, Meeqqat 0-18, Siusissuk-kut Iliuuseqarneq, Atoqatigiinnermut Peqqinnartumik Isiginnittaaseqarneq/Inuusat atorlugit Suliniuteqarneq aamma innuttaasut peqqinnerulernissaannik suliniummik Inuuneritta III-mik nutaamik ineriartortitsineq.

OQARTUSSAQARFINNIK ASSIGIINNGITSUNIK SULIALINNIK SULEQATEQARNEQ

Sammissami pingaarnermi matumani kinguaassiuutitigit innarliisarnermik akiu-nermi susassaqaftit akimut suleqatigiinnerannik pitsaanerulersitsinissaq anguni-agaavoq. Killiliisa aallartimmalli susassa-qarfinnit assigiinngitsunit malinnaaqati-giit akuutinneqarput. Malinnaaqatigiinnut ilaatigit ilaapput politiit, aqutsisoqarfiit, naalackersuisoqarfiit, kommunit, Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiviit aamma Piner-luttunik Isumaginnittoqarfimmit sinni-suutitat. Suliniummi sulissutigineqartut ineriartortinneqartut amerliartuinnartillu-git susassaqartut amerliartuinnartut ma-linnaasoqatigiinnut ilanngutsinneqartar-put. 2019-imi aalajangerneqarpoq nunat-sinni NGO-t sinniisui malinnaasoqatigiin-nut ilanngutsinneqassasut. Malinnaasoqa-tigiit sammissat assigiinngitsut iluanni su-liniutinik ineriartortitsinermi atuutsitsi-lerner milu pingaarutilinnik siunnersuute-qarlutillu pitsaassutsimik qulakkeerinne-qataasarput.

Malinnaasoqatigiit ukiumoortumik isuma-sioqatigiinnermi katersuuttarput. 2019-

imi malinnaasoqatigiit apriliip aappaanni ataatsimiipput, tamatumanilu ilaatigit najoqqutassaq, tamatuminnga atuutsit-silerner mut maligassiuisullu suliaannut kaammattuutit aallunneqarput. Massak-kut 2020-mi upernaakkut malinnaasoqa-tigiit isumasioqatigiinnissaat pilersaar-u-siorneqarpoq, tamatumanilu naatsorsuu-tigineqarpoq inunnut kanngutsaatsulior-tutut pissusilersortartunut suliniutissat, aamma suliami pingaarnertut susassaqar-finni tamani (politiit, isumaginnittoqarfik aamma peqqinnissaqarfik) suleriaaseq qanoq ingerlasarnersoq aallunneqassasut.

Killiliisami paasissutissanik katersuiner-mut tunngatillugu politiit aamma pinerlut-tunik isumaginnittoqarfik susassaqarfim-mi ilisimasanik avitseqatigiinnermut tun-ngatillugu paasissutissanik iluaqutaasu-nik tapersiisimapput: Suliffeqarfiup iluani paasissutissat aamma inuuniarnermut aningaasaqarniarnermullu inuiaqatigiillu katitigaanerannut tunngatillugu paasis-sutissat nunap immikkoortuineersut.

EQQUGAASUT ILAQUTAALLU

Sammisami pingaarnermi matumani inuit innarlerneqarsimasut kiisalu innarlerneqarsimasunut qanigisaasut taparserneqarnissamik, siunnersorneqarnissamik katsorsarneqarnissamillu pitsaanerusumik neqeroorfigineqartarnissaat angunia-garineqarpoq. Tamatumani maligassiuisut suliniuteqartutut eqqaakutsoorneqarsinnaapput. Taakku oqaluttuarnermikkut paquminarunnaarsitseqataanermut, aqqu-tissiuinermut innuttaasunillu neriuteqalersitsinermut nakussatsitsinermullu ilaapput.

Inersimasunik kingusissukkut kingunerlutsitsisimasunik katsorsaasartut angalasartoqatigiit aamma meeqqanik innarlerneqarsimasunik katsorsaasartut angalasartoqatigiit illoqarfinni nunaqarfinnilu arlalinni suliarfik pingaarutilik ingerlappaat. Tamanna pisarpoq QS aamma Pitsaaliu-nermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqar-fimmi Killiliisa-mik suliaqartut qanimut suleqatigalugit. Killiliisa-mik suliaqartut angalasartoqatigiit ukiumoortumik ataatsimiinneranni peqataasarput taamaalil-

lutillu suliap qanoq pitsanngorsarneqar-sinnaaneranut ilinniagaqassutsimut naapertuuttumik siunnersuuteqarsinnaal-lutik. Angalasartoqatigiit taamatuttaaq Killiliisami anguniakkanik tapersiisarput aamma innarlerneqarsimasunik qanigisaa-sunillu ikiuingaartarlutillu kinguaassiuu-titigut innarliisarnernik akiuinnermi taper-siingaartarput.

NUNAQQATIGIIT

Sammisami pingaarnermi 5-imi, nunaqqatigiinnut tunngasumi, periusissap nunaqqatigiinnut ataasiakkaanut tulluarsarnissaa aamma inuuniarnikkut kulturikkullu atugassarititaasut eqqarsaatigineqarnissaa anguniagaavoq. Tamatumani kinguaassiuutitigut innarliisarnernerup akiorniarnerani angusaqarluarnerunissap aamma piginneqataaernerusutut kajumissuseqarnerusutullu misiginissap qulakkeernissaat siunertarineqarpoq. Suliniutit nunaqqatigiinni atugarineqartunut naleqqussarnerat susassaqarfimmi paasissutissanik katersuinerup pingartinneqangaarnernit taparserneqarpoq. Taamaattumik toqqammavissamik suliaqarnermi nunaqqatigiit pillugit ilisimasani paasissutissanilu katersuisoqarpoq. Tamanna suliniutit aallartisarneqarneranni inuiaqatigiit ataatsimut inuuniarnerminni atugassarititaasa ilisarnaataasa nalunaarsornissaannut tunngatillugu naleqquppoq. Toqqammavissamik pilersitsinikkut siunissami sunniutaasut pitsaasut ajortullu nalilersorneqarsinnaassallutillu uuttorneqarsinnaassapput. Nunaqqatigiit pillugit paasissutissanik misissueqqissaarnermit ilisimasat suliniutit nunaqqatigiinnut naleqqussarnissaannut iluaqutaasinnaapput. Politiit, pinerluttunik isumaginnittoqarfiup, Nunatsinni Naatsorsueqqissaartarfik, Nunatsinni Nakorsaaneqarfik aamma innuttaasut peqqissusaannik misissuisitsineq/Statens Institut for Folkesundhed (SIF) suleqatigiinnerisigut paasissutissat katersorneqartarput. Nunatsinni Naatsorsueqqissaartarfik nunaqqatigiit katitigaaernerat aamma inooqatigiinnikkut aningaasaqarnikkullu atugarisaat ataatsimullu isigalugu inuuniarnermi atugassarititaat; tassunga ilanngullugit inuiaqatigiit, ilin-

niagaqassuseq, sulisinnaassuseq, sulisusarsortut amerlassusaat, aningaasatigut isertittakkat ilaqutariinnermi atugarineqartut; pillugit paasissutissiisarpoq. Taamatuttaaq nunaqqatigiinni inuit innarlerneqarsimasut kiisalu kinguaassiuutitigut kanngutsaatsuliortutut pissusilersortut kanngutsaatsulioratarsinnaasullu amerlassusaannut tunngatillugu pinerluttuliorinikkut naatsorsueqqissaartoqarnissaa pingaaruteqarluinnarpoq. Kinguaassiuutitigut kanngutsaatsuliortartutut pissusilersortut tapersersornissaannik katsorsarnissaannillu ineriartortitsinermut tamanna pingaaruteqarpoq. Kinguaassiuutitigut innarliisarnermik akiuinermut tunngatillugu maligassuisut nuna tamakkerlugu tikeraartarnerat nunaqqatigiinni suliniutinik pilersitsinermik kinguneqarsimavortaaq. Assersuutigalugu innuttaasunik ataatsimiisitsisoqartarpoq, tamatumani kinguaassiuutitigut innarliinerit akiornerranni qanoq suleqatigiinnerup ataatsimoorluni pitsanngorsarneqarnissaa nunaqqatigiit eqqartortarpaat. Innuttaasunik ataatsimiisitsisarnerit kinguaassiuutitigut innarliisarnernit eqqarsaatigalugit paquminarunnaarsitsiniarnermut ilisimasaqarnerulernermullu iluaqutaapput. Taamatuttaaq kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimanagerup kingunerisaanik kingusisukkut kingunerlutsitsinermik aamma erloqinartunik misigisaqarsimagaluarluni ingerlaqqittoqarsinnaaneranik pitsaasumillu inuusoqarsinnaaneranik paasinnernerulernermut iluaqutaavoq. Innuttaasunik ataatsimiisitsisarnerit taamaalillutik inuiaqatigiit akornanni neriuuteqalersitillutillu pitsaasumik allannguinnissamut akisussaaffileeqataapput.

INUIT KINGUAASSIUUTITIGUT KANNGUTSAATSULIORNERMIK PISSUSILERSORTARTUT

Sammisat arfernanni kinguaassiuutitigut kanngutsaatsuliortutut pissusilersortartut pissusilersoratarsinnaasullu tapersersorneqarnissaannik katsorsarneqarnissaannillu pilersitsinissaq siunertaavoq. Periusissamik saqqummersitsinermilli Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfiup kanngutsaatsuliortartunik nuna tamakkerlugu katsorsaavimmik pilersitsinissamut periarfissat misissorpai. Tamatumunnga atatillugu sammisaq pillugu Pitsaaliuinnermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfik sulisunik ulluni arlalinni sammisaqartitsillunilu pikkorissaavoq kiisalu najukkami kanngutsaatsuliortartunik katsorsaasarnermut periarfissat pisariaqartitalu pillugit ilisimasamik katersuisimalluni. Ilisimasat taakku kinguaassiuutitigut kanngutsaatsuliortartunik tapersersuinissamik katsorsaannissamillu neqeroorummik pilersitsinissamut tungavilliissapput. 2019-imi septembarimi suleqatigiissitanik, kinguaassiuutitigut kanngutsaatsuliortartutut pissusilersortut pillugit immikkoortunik anguniakkanik pingasunik assigiinngitsunik ineriartortitsinissaq pillugu suleqatigiittussanik, pi-sortatigoortumik pilersitsisoqarpoq,

taakkunungalu ilaapput tarnip pissusiinik ilisimasallit marluk, QS, Pinerluttunik Isumaginnittoqarfik, Qaqortumi Ilaqutariinik Sullissivik kiisalu Killiliisa-mik suliaqartut. Suleqatigiissitat qaammammut ataasiarlutik ataatsimiittarput, immikkoortullu anguniakkat pingasut ukuupput:

- Kinguaassiuutitigut kanngutsaatsuliortutut pissusilersortartunut katsorsaannissamik neqeroorut
- Kanngutsaatsulioratarsinnaasunik immaqalu sulisunik kiisalu qanigisaa-sunik siunnersuinissamik neqeroorut kinaassutsimik isertuussiffiusoq
- Nunatsinni ulluklut unnuakkullu paaqqinnittarfinni meeqqat kinguaassiuutitigut kanngutsaatsuliortutut ernumanartumilluunniit pissusilersortut immikkut suliniuteqarfiginerat

Taakkuninga atuutsitsilerneq uuttortarniarlugu toqqammavissanik, nalilersuisarnernik malittarinnittarnernillu pilersitsisoqarnissaa siunertaavoq. Suliniutit pingasut tamarmik 2020-p ingerlanerani atuutsinneqalernissaat naatsorsuutigineqarpoq.

NAGGASIINEQ

Ukiumoortumik nalunaarusiami Killiliisa-mik periusis-sap iluani suliniutigineqarsimasut ataatsimut takune-qarsinnaapput. Suliniutit arlallit periusissami sammisani pingaarnernik assigiinngitsutigut tapersiisut aallartisarneqarput. Suliniutit arlallit sammisani pingaarnerni arfinilinni qanoq imminnut attuumassuteqarnersut ukiumoortumik nalunaarusiamit ersersinneqarpoq, taamaalillunilu erseqqissarneqarluni periusissami qanoq ataatsimut isigaluni suleriuseqartoqarnersoq. Kinguaassiuutitigut innarliinerit akiorniarlugit susassaqrfit, oqartussaasut NGO-llu akimorlugit suleqatigiinnerit pitsaasut 2019-imi pilersinneqarput. Suleqatigiinnerit taakkua 2020-mi ingerlaannarnissaat ineriartortinneqarnissaallu naatsorsuutigineqarpoq.